

VERRASSENDE STOK

Grote bloemen in sprankelende kleuren en een markante groeivorm maken de stokroos erg populair. De plant staat te boek als tweejarig, maar dat etiket klopt niet altijd. En behalve de bekende tuinstokroos (Alcea rosea) zijn er ook interessante wilde soorten, die veel minder gevoelig zijn voor roest.

De levenscyclus van de bij ons meest algemene stokroos, *Alcea rosea*, is maar kort. Als je ze vroeg in het voorjaar zaait, bloeien sommige planten al in hetzelfde jaar. Andere wachten nog een jaartje en gedragen zich dus als tweejarigen: in het eerste jaar vormen ze alleen een bladrozet, het volgende jaar verschijnt er een bloemstengel. Hoewel veel stokrozen na de bloei (en een overvloedige zaadproductie) sterven, zijn er altijd exemplaren die weten te overleven en je het jaar daarop weer verrassen. De stokroos laat zich dus niet in een hokje stoppen. Een

Foto: NMG/Marianne Majerus

ze al voor het jaar 1400 naar Europa gekomen. Daar is de stokroos zo ingeburgerd geraakt dat velen, ook wetenschappers, veronderstellen dat de plant inheems is. Eenmaal aangekomen in onze contreien, bleek de plant zich hier namelijk zo thuis te voelen dat hij spontaan verwilderde. Ook bleek de stokroos het niet zo nauw te nemen met z'n liefdesleven. Hij kruist zich zonder problemen met andere stokroossoorten die hij op z'n pad tegenkomt. Het genealogisch ontwarren van de stamboom van een willekeurige stokroos (*Alcea rosea*) in de tuin is dus vrijwel onmogelijk. Je zou de tuinstokroos kunnen beschouwen als een 'cultigen': een plant die niet 'wild' voorkomt in de natuur, maar is ontstaan door menselijk handelen.

Prachtige rassen

Het is niet zo gek dat een plant die veel werd gekweekt vanwege z'n medicinale eigenschappen en tegelijkertijd mooi bloeit, al snel een plek veroverde als sierplant. Met gemak steken de lange, rechte bloemstelen manshoog de lucht in. De bloemen kunnen spierwit zijn of allerlei gele, roze, rode en paarse tinten hebben. Er zijn zelfs bijna zwarte stokrozen. Waren stokrozen vroeger meestal enkelbloemig, tegenwoordig zie je steeds meer cultivars met gevulde bloemen. Doordat alle stokrozen onderling gemakkelijk kruisen, is het aantal mogelijke kleuren, tinten en vormen bijna oneindig. Ze ❖

Foto: GAP Photos

1 | Stokrozen houden van zon en warmte.

2 | Je kunt stokrozen heel gemakkelijk uit zaad opkweken.

3 | Op stokrozen komt vaak roest voor (zie inzet).

Foto: GAP Photos

ROOS

enkele keer gedragen ze zich als eenjarigen, vaak zijn ze tweejarig en soms is het een vaste plant.

Liefdesleven

Waarschijnlijk stamt onze stokroos van oorsprong uit het zuidwesten van China, al zijn er geen plaatsen bekend waar de plant nog in wilde staat voorkomt. In hun thuisland worden ze al sinds mensenheugenis gekweekt en verhandeld vanwege hun medicinale werking. Via de oude handelsroutes vanuit China naar het Middellandse Zeegebied zijn

DEZE PAGINA

- 1 | *Alcea pallida*.
- 2 | *Alcea nudiflora*.
- 3 | x *Alcalthaea* 'Parkrondell'.

RECHTERPAGINA

- 4 | x *Alcalthaea* 'Parkallee'.
- 5 | *Alcea taurica*.
- 6 | *Alcea rosea* 'Chaters Red'.
- 7 | *Alcea ficifolia* heeft zachtgele bloemen en diep ingesneden blad.
- 8 | *Alcea rosea* 'Crème de Cassis'.
- 9 | *Alcea rosea* 'Nigra'.
- 10 | 'Happy Lights' is een kruising tussen *Alcea rosea* en *A. ficifolia*.
- 11 | *Alcea rugosa* heeft minder gauw last van roest.

zaaien zichzelf vrijelijk uit, vaak op de gekste plekken. Wie stokrozen met verschillende kleuren in z'n (buur)tuin heeft, moet niet gek opkijken als de spontaan opgekomen zaailingen bloemen produceren in de vreemdste tus-senkleuren. Soms zijn dergelijke vondsten zo leuk, dat de vinder ervan ze in stand blijft houden door de bloeiende plant met zichzelf te kruisen. Zo zijn prachtige cultivars ontstaan als de tweekleurige 'Crème de Cassis',

de zeer donkere 'Nigra' en de helemaal gevulde 'Chater's Double' serie in allerlei pasteltinten.

Zonder roest

De herkomst van onze 'tuinstokroos' (*Alcea rosea*) mag dan een ratjetoe zijn, in landen rond de Middellandse Zee komen wel degelijk echt wilde *Alcea*-soorten voor, bijvoorbeeld *Alcea rugosa* en *A. ficifolia*, allebei met zachtgele bloemen en aantrekkelijk loof. Van nature zijn deze wilde soorten veel beter bestand tegen roest dan *Alcea rosea*. Roest in stokrozen (*Puccinia malvacearum*) komt veel voor en is voor sommige tuiniers een reden om niet aan stokrozen te beginnen. Al vroeg in het groeiseizoen verschijnen aan de onderkant van het blad de eerste, roestig oranje sporenhoopjes, die al snel uitgroeien tot ontsierende vlekken. Het enige wat je hiertegen kunt doen is het weghalen van de aangetaste delen.

Er bestaan ook kruisingen tussen *Alcea rugosa*, *A. ficifolia* en de gewone stokroos. Die laten een breder palet aan bloemkleuren zien, maar zijn helaas ook

Foto: Imageselect

ALCEA OF ALTHAEA

In oude tuinboeken wordt de stokroos vaak nog *Althaea rosea* genoemd. Dat dit lange tijd de wetenschappelijke naam van de stokroos was, is niet zo vreemd. De plant is namelijk heel nauw verwant aan heemst (*Althaea*). Dit geslacht van vaste planten bestaat uit ongeveer tien soorten, waarvan de echte heemst (*Althaea officinalis*) in ons land inheems is. Echte heemst heeft mooie, zachtroze bloemen en grijsgroen blad en groeit bij voorkeur op vochtige, zelfs moerassige plekken. Maar ook in een wat drogere border past de plant zich gemakkelijk aan. Uit de wortels kan een slijmerige stof worden gewonnen, die traditioneel werd gebruikt bij de bereiding van marshmallows. Dat *Alcea rosea* en *Althaea officinalis* naaste familie zijn, kun je ook zien aan de kruising die de Hongaarse hoogleraar Zoltan Kovats in 1953 tussen beide soorten maakte in

weer meer vatbaar voor roest.

In Centraal-Azië komt *Alcea nudiflora* voor. Deze zuiverwitte stokroos is daar in de natuur ook vrij van roest. Wie weet is deze plant bruikbaar als kruisingsouder bij de totstandkoming van roestresistente rassen.

Alcea taurica en *A. pallida* zijn van Turkse origine. De eerste heeft diepgele bloemen, die mooi contrasteren met het grijsgroene loof. *A. pallida* bloeit met zachtroze bloemen aan lange, ranke stelen. Deze plant is betrouwbaar vast en kan vele jaren op dezelfde plek blijven staan. De bloemen van de erop lijkende *A. setosa* zijn dieper van kleur. Deze soort is bijna altijd tweejarig.

Alle stokrozen, ongeacht de soort, staan graag warm en zonnig (bij voorkeur tegen een muur). Omdat het flinke bossen kunnen worden, hebben ze een gezonde eetlust. Zorg dus voor een stevige bemesting, maar geef niet te veel water, want op natte grond zijn stokrozen vatbaarder voor roest. En mocht die roest er onverhoopt toch in komen, troost je dan met de gedachte dat deze aantasting ook in de vrije natuur voorkomt en probeer je er niet te veel aan te ergeren. *

Tekst Brian Kabbes

Beeld Brian Kabbes e.a.

een poging roestresistente stokrozen te ontwikkelen (*Althaea officinalis* is ongevoelig voor roest). Het resultaat was een aantal grote, struikachtige vaste planten, die wat uiterlijk betreft tussen beide ouderplanten in staan. De crèmegele 'Parkallee' en de roze 'Parkrondell' en 'Parkfrieden' hebben halfgevulde bloemen, die wat kleiner zijn dan die van stokrozen. Via de voormalige DDR kwamen deze planten in de jaren negentig ook in de rest van Europa terecht. Ondertussen heeft deze kruising een eigen wetenschappelijke naam gekregen (x *Alcalthaea*). Het maaltaken voor de geslachtsnaam wordt niet uitgesproken, maar geeft aan dat het hier om een kruising tussen twee verschillende genera (geslachten) gaat. Hoewel ze de naam hebben behoorlijk resistent te zijn tegen de gevreesde stokrozenroest, is dat niet altijd het geval. Soms krijgen ze toch telijk blad, maar wel minder ernstig dan bij de gewone stokroos.

4

Foto: Imageselect

5

6

7

ZAAD BESTELLEN?

Via G&B kun je nu zaad bestellen van verschillende soorten stokroos:

- 1 *Alcea ficifolia*
- 2 *Alcea rugosa*
- 3 *Alcea* 'Happy Lights'
- 4 *Alcea taurica*
- 5 *Alcea rosea* 'Crème de Cassis'
- 6 *Alcea rosea* 'Nigra'
- 7 *Alcea* 'Chater's Double Red'
- 8 *Alcea* 'Chater's Double Pink' (niet afgebeeld)
- 9 *Alcea* 'Chater's Double Salmon' (niet afgebeeld)

8

De zaden kosten € 2,95 per zakje (inclusief verzendkosten). Maak het totale bedrag + verzendkosten over naar Speciale Zaden, rekeningnummer NL32 RABO 0128086718. Vermeld behalve de gewenste zaadnummers ook het nummer van Groei & Bloei (6).
Attentie: vermeld bij de bestelling altijd je huisnummer + postcode en stuur tegelijkertijd een mail naar zaaien@groei.nl, met vermelding van de bestelling, volledige naam en adres.
Meer zaden bestellen via Groei & Bloei? Ga naar www.groei.nl.

9

10

11

Foto: GAP Photos